

Norsk autorisasjon – norsk språk

Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK) stiller ikke språkkrav ved søknad om norsk autorisasjon fra tannleger utdannet innenfor EØS-området. Betyr dette at utenlandske tannleger med norsk autorisasjon kan jobbe som tannlege i Norge uten å beherske norsk?

Norsk autorisasjon uten vurdering av språkkunnskaper

Det stilles krav til både muntlige og skriftlige norskkunnskaper for alle tannleger som praktiserer i Norge, selv om tannleger med utdanning fra EØS-området ikke må dokumentere norsk språkkompetanse i forbindelse med søknad om norsk autorisasjon eller lisens.

SAK legger til grunn at det i utgangspunktet er opp til arbeidsgiver å kontrollere at helsepersonell behersker norsk i tilstrekkelig grad. Privatpraktiserende tannleger må imidlertid også ha tilstrekkelige norskkunnskaper til å oppfylle de lovbestemte kravene, og bør kjenne til de mulige konsekvensene av manglende språkferdigheter.

Helsepersonelloven § 4 – Forsvarlighet

Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.

Det enkelte helsepersonell har et selvstendig ansvar for forsvarlig virksomhet. Helsetilsynet har fattet flere vedtak om reaksjoner overfor helsepersonell uten tilstrekkelige norskkunnskaper, og har om forsvarlighetskravet i helsepersonelloven § 4 uttalt: «Evnen til å forstå norsk språk og kunne kommunisere med helsepersonell, pasienter og pårørende er også en forutsetning

for å arbeide som lege». Tilsvarende gjelder for tannleger.

I en tilsynssak mot et helseforetak ble det påpekt at «Arbeidsgiver er ansvarlig for å sikre at ansatte har tilstrekkelig språkkunnskaper for å kunne utføre forsvarlige helsetjenester».

Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits § 24

Utenlandske tannleger som nyter godt av godkjenning av yrkeskvalifikasjoner innenfor EØS-området, skal inneha de språkkunnskaper som er nødvendige for en forsvarlig yrkesutøvelse i Norge (vertsstaten). Arbeidsgiver og helsepersonellet skal påse at språkkunskapene er tilstrekkelige. Forskriften § 24 om språkkrav bidrar til en bevisstgjøring av at også EØS-borgere som søker stillinger innen norsk helsevesen kan og må møtes med de krav som følger av norsk lovverk ellers.

EFTA-domstolen har slått fast at en autorisasjon kan nektes i den grad det er dokumentert at vilkårene for å kalle tilbake eller suspendere en autorisasjon etter nasjonale regler er oppfylt, jf helsepersonelloven §§ 57 og 58, selv om vedkommende klager oppfyller vilkårene i direktiv 2005/36 EF for gjensidig anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner. Dette er fulgt opp av Statens Helsepersonellnemnd, som har stadfestet vedtak om avslag på autorisasjon bl a på grunn av mangelfulle språkkunnskaper.

Pasient- og brukerrettighetsloven § 3–2 flg og helsepersonelloven § 10

I tillegg kommer selvsagt det grunnleggende hensynet til pasienten, som er helt sentralt. Pasienter har behov for informasjon og kommunikasjon på et språk de forstår. Pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin helsetilstand, innholdet

i helsehjelpen, mulige risikoer og bivirkninger. Personellet skal så langt som mulig sikre seg at mottakeren har forstått innholdet og betydningen av opplysningene. Dette anses nødvendig også for at pasienten skal kunne gi informert samtykke til behandlingen.

Journalforskriften § 7 og helsepersonelloven § 40 – Norsk som journalspråk

Pasientjournalen skal fortrinnsvis skrives på norsk. Det følger av merknadene til journalforskriften at hovedregelen er at nedtegnelser i pasientjournaler skal gjøres på norsk. Det må forutsettes at utenlandsk helsepersonell i Norge som yter helsehjelp på et selvstendig grunnlag slik at de har plikt til å føre journal, behersker norsk språk i en slik grad at de også kan føre journal på norsk. Det er viktig at journalene føres på et språk som forstås av alt helsepersonell som kan få bruk for dem i den norske helse- og omsorgstjenesten. Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell. Innarbeidede faguttrykk kan naturligvis benyttes.

Dansk og svensk kan benyttes i journalføring i den utstrekning det er forsvarlig. Spesielle ord og uttrykk, som skiller seg vesentlig fra de tilsvarende norske begrepene, bør unngås, forklares eller oversettes, slik at misforståelser eller usikkerhet unngås.

I særlige tilfeller kan Statens helsetilsyn gi tillatelse til å benytte annet språk, f eks engelsk. Tillatelse gis bare i helt spesielle tilfeller, f eks dersom en utenlandsk tannlege kun skal behandle ansatte ved sitt hjemlands ambassade. Et moment ved vurderingen av om tillatelse skal gis, kan være hvilket språk det gjelder, idet journalføring på fremmede språk vil van-skeliggjøre utøvelse av tilsyn.

Diskrimineringsloven om etnisitet § 6

Diskriminering på grunn av språk er som hovedregel forbudt. Forskjellsbe-

handling er ikke i strid med forbudet når den har et saklig formål, når det er nødvendig for å oppnå formålet og ikke er uforholdsmessig inngripende. Likestillingsombudet har lagt til grunn at det er en saklig forbigåelse, og ikke i strid med loven, å legge avgjørende vekt på søkers mangelfulle skriftlige norskkunnskaper ved ansettelse i en stilling hvor språket er sentralt i forhold til stillingen.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet og språkkrav

EUs Yrkeskvalifikasjonsdirektiv er nylig revidert, og språkkravene er klargjort. Direktivet gir norske myndigheter anledning til å stille språkkrav dersom dette har betydning for yrkesutøvelsen. Godkjenningsmyndighetene (SAK) kan kontrollere

språkkunnskaper i yrker hvor det har konsekvenser for pasientsikkerheten. Vurdering av den enkeltes språkkompetanse må vanligvis gjøres etter godkjenning av søkers yrkeskvalifikasjoner.

Kontrollen av språkkunnskaper skal være rimelig i forhold til den aktivitet som skal utføres. Forskjellige stillinger kan ha forskjellige krav til språkferdigheter. Dette gjelder både for de ulike helsepersonellgruppene og innen samme gruppe. De språkkravene som stilles må være nødvendige for en forsvarlig yrkesutøvelse, noe som må vurderes konkret. Dette innebærer blant annet at EØS-statene ikke kan forlange systematiske språktester.

Det er opplyst at Kunnskapsdepartementet arbeider med gjennomføringen av endringene i Yrkeskvalifikasjonsdirektivet

i norsk rett, og tar sikte på å sende ut høringsnotat våren 2015.

Helse- og omsorgsdepartementet opplyser at de arbeider med et høringsnotat om vilkårene for autorisasjon av tannleger og annet helsepersonell når det gjelder søkere utdannet i tredjeland (utenfor EU/EØS og Sveits). Spørsmålet om språkkrav vil bli drøftet i den forbindelse. HOD tar sikte på å sende ut høringsnotatet i løpet av året.

NTF er høringsinstans ved forslag om lov- og forskriftsendringer på rettsområder som har betydning for helsepersonell.

*Tone Galaasen
Advokat, NTF*

Norwegian language proficiency as a requirement for obtaining an authorization to practice as a dentist in Norway

The Norwegian Registration Authority for Health Personnel (Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK)) does not require Norwegian language proficiency for authorization of dentists educated within the European Economic Area (EEA). However, this does not mean that dentists with a foreign background and education can get a Norwegian authorization and practice in Norway without Norwegian language proficiency. This will be explained below.

Norwegian authorization without language evaluation

Both written and spoken language proficiency are required of all dentists who practice in Norway. However, dentists educated and trained in the EEA are not required to document Norwegian language proficiency when applying for an authorization or a license to practice as a dentist in Norway.

SAK considers it to be the employers' obligation to make sure employed health personnel have sufficient knowledge of

the Norwegian language. However, dentists running their own private practice must also have sufficient Norwegian language skills to fulfill the legal language requirements, and must therefore be acquainted with possible consequences of inadequate language skills.

Section 4 of the Norwegian Health Personnel (Helsepersonelloven) – Responsible Conduct

Health personnel shall conduct their work in accordance with the requirements of professional responsibility and diligent care that can be expected based on their qualifications, the nature of their work and the situation in general.

All health personnel have a personal and independent responsibility for reliable and safe practice. The Norwegian Board of Health Supervision (the NBHS – Helsetilsynet) has passed several decisions regarding health personnel who have practiced without adequate language skills. Referring to section 4 of the Norwegian Health Personnel Act, the NBHS has

stated that: *“The ability to understand the Norwegian language and to be able to communicate with other health personnel, patients and their next of kin, is also a requirement for functioning as a medical doctor.”* This also applies to dentists.

In a case brought before the NBHS, a hospital trust (“helseforetak”) was instructed: *“The employer is responsible for its staff having adequate language skills to function reliably and safely.”*

Section 24 of the Regulation concerning authorization, licensing, and specialist validation for health personnel with qualifications from countries outside the EEA or from Switzerland

Foreign dentists whose professional qualifications have been approved within the EEA, must have the language skills necessary to deliver safe and reliable professional care in Norway (as the host country). Both the employer and the individual health professionals shall ensure that their language skills are adequate. Section 24 re-